

Ἡ ΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

Περὶ Γεωγραφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ Ὀνομασίας, Θεσεως, τῶν Συνο-
ρων, καὶ Ἐκτάσεως τῆς Ἠπείρου.

§. α΄. **Τ**ὸ βασίλειον τοῦ Πύρρου ὠνομά-
ζετο καὶ τότε καὶ τώρα Ἠπειρος. Τὸ δὲ Ἠπει-
ρος γίνεται ἀπὸ τοῦ ἄπειρος, καὶ σημαίνει ξηρὰν
γῆν μεγάλην, καὶ τρόπον τινὰ ἄπειρον, τῆς ὁ-
ποίας τὸ τέλος εἶναι ἀγνώρισον. Διὰ τοῦτο ὠνό-
μαζον οἱ παλαιοὶ κυρίως τρεῖς Ἠπείρους· τὴν
Ἀσίαν, Εὐρώπην καὶ Ἀφρικὴν, ἐπειδὴ δὲν ἐγ-
νώρισον τὸ τέλος αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἐκεῖ μὲν ἡ
ὀνομασία εἶχε τὴν σημασίαν αὐτῆς. Τούτου δὲ
τοῦ τόπου ἡ ὀνομασία δὲν ἔχει κυρίαν τὴν σημα-
σίαν, καὶ δὲν ἰξεύρομεν μῆτε πότε ὠνομάσθη, μῆτε
διὰ τί ὠνομάσθη Ἠπειρος. Τινὲς μὲν νομίζουσιν,
ὅτι οἱ νησιῶται ὠνόμασαν αὐτὴν Ἠπειρον, οἱ ὅποιοι
ἦσαν ἐντικρὺ καὶ πλησίον αὐτῆς, καὶ οὕτως ἔμεινε

Α

τὸ ὄνομα ἐπειδὴ ὅπου ἦσαν νῆσοι πλησίον τῆς
 ξηρᾶς, ὠνόμαζον ἀπλῶς Ἕπειρον τὴν ἀντίπεραν
 ξηράν. Ὅμως δὲν ἔμεινεν εἰς ἄλλο μέρος κύριον
 τὸ ὄνομα. Φαίνεται δὲ, ὅτι ὁ Ὅμηρος ὠνόμασεν
 αὐτὴν πρῶτον Ἕπειρον, καὶ ἔκτοτε ἔμεινε τὸ
 ὄνομα. Ὁ Παρθένιος ὅμως ἀναφέρει τιὰ ἀρχαί-
 αν γνώμην, πιθανωτέραν, καὶ ἀληθεστέραν ἴσως.
 Ὁ Ἐχίων ἐκ τῆς Βοιωτίας, ὅστις ἦτον ἐκ τοῦ
 γένους τῶν Σπαρτῶν, εἶχε θυγατέρα Ἕπειρον
 ὠνομαζομένην. Ὅτε δὲ ἔφυγεν ὁ Κάδμος ἐκ τῆς
 Βοιωτίας, ἦλθε καὶ αὐτὴ, καὶ ἀπέθανε κατὰ
 τὴν Χαονίαν. Ἐθαψαν λοιπὸν αὐτὴν μεταξύ τινος
 δρυμοῦ, ὅς τις ὠνομάσθη ἀπ' αὐτῆς Ἕπειρος, καὶ
 κατ' ὀλίγον ὠνομάσθη ἅπασα ἡ χώρα. Ἐδοξά-
 σθη δὲ καὶ εὐφημίσθη ἐπὶ Πύρρου τὸ ὄνομα τοῦ-
 το, ὅτε ὑπέταξεν ὅλα τὰ Ἕπειρωτικά ἔθνη ὑπὸ
 μίαν διοίκησιν, καὶ τότε ὠνομάσθησαν κοινῶς
 Ἕπειρος ὅλα τὰ μέρη, τὰ ὅποια ὠνομάζοντο
 πρότερον ἰδιαιτέρως, Μολλοσσοὶ, Θεσπρωτοὶ,
 Χάονες, καὶ τ. λ. ὡς θέλομεν εἰπῆ εἰς τὸ ἐξῆς.
 Ὅθεν οἱ ἀρχαῖοι Ἱστορικοὶ καὶ Γεωγράφοι δὲν
 ἀναφέρουσι τὸ ὄλον, δηλαδὴ Ἕπειρον, ἀλλὰ
 τὰ μέρη καθὼς ἦσαν τότε διηρημένα.

§. β'. Ἡ δὲ θέσις τῆς Ἕπειρου εἶναι μετα-

ξὺ τῆς $39^{\circ} 17'$, καὶ $4^{\circ} 35'$ τοῦ πλάτους· καὶ τῆς 38° , καὶ $39^{\circ} 15'$ τοῦ μήκους κατὰ τοὺς πίνακας τοῦ Δαυβίλ. Οἱ δὲ νεώτεροι πίνακες ἔχουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς 39° μέχρι $4^{\circ} 29'$ τοῦ πλάτους· καὶ ἀπὸ τῆς $37^{\circ} 7'$ μέχρι $38^{\circ} 47'$ τοῦ μήκους. Εἰς ἄλλους πίνακας πάλιν εὐρίσκεται ἄλλως ὀλίγη διαφορὰ, ὥς εἶναι ἀδύνατον νὰ διορίσωμεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν αὐτῆς. Ἐπειδὴ ἡ ἀκριβὴς θέσις εὐρίσκεται ἐκεῖ, ὅταν μετρηθῇ ἀκριβῶς. Τοῦτο δὲ εἶναι ἔργον τῶν ἐντοπίων, καὶ οὐχὶ τῶν ξένων περιηγητῶν· ἐπειδὴ ἀπαιτεῖ πολλὴν διατριβὴν ἢ θεωρίαν αὕτη, καὶ πολλὰς παρατηρήσεις. Ὡς πρὸς τὸ πλάτος δὲ θεωρουμένη ἡ Ἡπειρος, εἶναι εἰς τὸ εὐκράεστατον κλίμα τῆς Ἑλλάδος· ἐπειδὴ τὰ Ἰωάννινα, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς, ἔχουσι τὸ αὐτὸ πλάτος μὲ τὴν Λάρισσαν· ἡ δὲ Θεσσαλονίκη εἶναι ὡς $40'$ ἀνώτερον, καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις σχεδὸν μίαν μοῖραν. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι βουνώδης, ἔχει τοὺς καιροὺς πολὺ διαφόρους τῶν ἄλλων τόπων, ὅσοι ἔχουσι τὸ αὐτὸ πλάτος.

δ. γ'. Τὰ δὲ σύνορα τῆς Ἡπείρου εἶναι σχεδὸν φυσικὰ πανταχόθεν· ἐπειδὴ ἔχει πρὸς μεσημβρίαν τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, ὅστις ὠνομάζεται

τῶρα κόλπος τῆς "Αρτας" καὶ ἓν ὄρος Καλλι-
 δρομον ὀνομαζόμενον, τὸ ὁποῖον συνέχεται με-
 τὸν Πίνδον. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ ἔχει τὸν Πίνδον,
 ὅστις ὀνομάζεται τῶρα βουνὸν τοῦ Μεσσόβου,
 καὶ ἐκτείνεται μέχρι τῆς βορειοτέρας Ἑπείρου,
 ὅπου συνέχεται μετὰ βουνὰ τῆς Ἰλλυρίας. Πρὸς
 βορρᾶν δὲ ἔχει τὰ Κεραύνια ὄρη, τὰ ὁποῖα ὀνο-
 μάζονται ἤδη βουνὰ τῆς Χιμάρας, καὶ συνέχον-
 ται μετὰ τὸν Πίνδον. Ἐκτείνονται δὲ ἕως εἰς τὴν
 θάλασσαν, ὅπου μία ἄκρα αὐτῶν σχηματίζει τὴν
 διαβόητον Ἀκροκεράυνιον ἀκρωτήριον, πρὸς τὴν
 μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ κόλπου τῆς Αὐλῶνος,
 τὸ ὁποῖον λέγεται τῶρα Γλῶσσα, ἐπειδὴ ἐκτείν-
 νεται ὡς γλῶσσα εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτο τὸ
 ἀκρωτήριον διακρίνει καὶ τὴν Ἀδριατικὴν καὶ
 Ἰονικὴν θάλασσαν· ἐπειδὴ ἐκεῖ εἶναι τὸ στενω-
 ταιότερον μέρος τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου. Ὄθεν ἀπὸ
 τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, ὅς τις εἶναι
 τὸ Τριέσιον, ἕως εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο, ὀ-
 νομάζεται ἢ θάλασσα Ἀδριατικὴ, ἢ κόλπος Ἀ-
 δριατικὸς. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου μέχρι
 τῆς Κεφαλληνίας, ὀνομάζεται θάλασσα Ἰονικὴ,
 ἢ κόλπος Ἰονικὸς καταχρηστικῶς, διότι δὲν εἶναι
 κόλπος· ὡς δὲ ἡ Ἑπείρος ἔχει πρὸς δυσμὰς, σύνο-

ρου τὴν Ἴουικὴν Θάλασσαν. Καὶ οὕτω συνορεύει πρὸς μεσημβρίαν μετὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ ἐκεῖθεν σύνορα τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἢ Ἀκαρνανία, ὡς καὶ ἐκ τῆς Θεσσαλίας ὁ Πηνειός· ἢ δὲ Ἀκαρνανία συνορεύει μετὰ τὴν Ἡπειρον κατὰ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ συνορεύει μετὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν· καὶ πρὸς βορρᾶν μετὰ τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἰλλυρίαν τὴν Ἑλληνικὴν. Ἑλληνικὴ δὲ Ἰλλυρία ἐλέγετο ἢ νῦν ἄνω Ἀλβανία ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἡπείρου ἕως εἰς τὸν Δρίνον ποταμὸν, ἐπειδὴ εἶχεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον πολλάς Ἑλληνικὰς πόλεις· τὸν Ὠρικὸν, τὴν Ἀπολλωνίαν, Ἐπίδαμνον, καὶ ἄλλας. Ἐκεῖ ἦλθε καὶ ὁ Κάδμος μετὰ τὴν Ἀρμονίαν, καὶ ἐγέννησαν υἱὸν Ἰλλυριὸν, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ὠνομάσθη ἢ Ἰλλυρία ὡς λέγουσιν οἱ Ἀρχαιολόγοι. Ταύτην δὲ τὴν χώραν ἠνωσαν οἱ Μακεδόνες ὕψερρον μετὰ τὴν Μακεδονίαν. Ἄνωθεν δὲ ταύτης ἦτον ἢ βαρβαρικὴ Ἰλλυρία, ἢ νῦν Βόσνα καὶ Δαλματία.

§. δ'. Ἡ δὲ ἔκτασις τῆς Ἡπείρου κατὰ τὸ παραθαλάσσιον ἦτον ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἕως εἰς τὸ Ἀκροκεραύνιον ἄκρωτήριον. Ταύτην τὴν ἔκτασιν λέγει ὁ Στράβων χιλίων τριακοσίων σταδίων, τὰ ὅποια γίνονται ἑκατὸν ἐξήντα δύο

μέλια Ἰταλικά ἔμισον. Τόσον εἶναι σχεδὸν ἔτις ἄλλης πλευρᾶς τὸ μάκρος. Τὸ δὲ πλάτος εἶναι μὲν ἀνώμαλον, ὅμως ἀναλογεῖται ὡς ἐξήντα μέλια. Ὁ δὲ περιηγητὴς Πουκεβίλ λέγει, τὸ μὲν μάκρος σαράντα πέντε λέγας, τὸ δὲ πλάτος εἴκοσι πέντε, ὡς γίνονται 1125 λέγαι τετραγωνικαί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ Διαίρεσως αὐτῆς.

§. α'. Ἡ Ἠπειρος ἦτον μὲν διηρημένη εἰς πολλάς κυριαρχίας κατὰ τὰ ἔθνη τὰ κατοικοῦντα εἰς αὐτήν, ὅμως ὀλίγαι ἦσαν αἱ ἐπίσημοι· ἐπειδὴ ἕκαστον ἔθνος εἶχεν ὀλίγας τινας πόλεις· τινὰ δὲ εἶχον καὶ μόνου μίαν πόλιν, καὶ ὀλίγην γῆς περὶ τὴν πόλιν περιοχὴν. Αἱ δὲ ἐπισημότεραι τούτων ἦσαν πρὸς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ λέγομεν πρῶτον περὶ τούτων, ἀρχινοῦντες ἀπὸ τὸ βόρειον μέρος, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ Ἀκροκεραυνοῦ ἀκρωτήριον. Αὗται αἰχώραι ἦσαν τέσσαρες· ἡ Χαονία, Θεσπρωτία, Κασσωπία, καὶ Μολοσσίς, κατὰ σειρὰν ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος ἀκρωτηρίου ἕως εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Τινὲς δὲ λέγουσι καὶ πέμπτην τὴν Ἀμβρακίαν, ἐπειδὴ οὕτως

ἦτον τὸ πάλαι ἕξερου ὅμως ἠνώθη μὲ τὴν Μολοσσίδα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀναφέρει αὐτὴν ἰδιαιτέρως ὁ Στράβων, καθὼς τὴν διαιρεῖ ὁ Σκύλαξ ὁ ἀρχαιότατος Γεωγράφος. Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὰ σύνορα αὐτῶν, ὅμως ὁ Σκύλαξ δίδει ὀλίγον φῶς, νὰ συμπεράνωμεν τὴν ἔκτασιν ἐκάστης κατ' ἀναλογίαν τῶν χιλίων τριακοσίων σταδίων τοῦ Στράβωνος. Λέγει λοιπὸν ὁ Σκύλαξ, ὅτι ἡ Χαονία, ἡ ὁποία ἀρχεται ἀπὸ τὸ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον, εἶχε παράπλου μισῆς ἡμέρας ἕξερου ἀπὸ αὐτὴν ἦτον ἡ Θεσπρωτία, ἡ ὁποία εἶχεν ὁμοίως μισῆς ἡμέρας παράπλου· ἔπειτα ἡ Κασσωπία, ἔχουσα καὶ αὐτὴ μισῆς ἡμέρας παράπλου. Τῆς δὲ Μολοσσίδος τὸν παράπλου λέγει σαράντα σταδίων, ἐπειδὴ αὐτὴ εἶχεν ὀλίγον παραθαλάσσιον μέρος. Ἐπειτα διαχωρίζει τὴν Ἀμβρακίαν, λέγων, ὅτι ὁ παράπλος αὐτῆς ἦτον ἑκατὸν εἴκοσι σταδίων. Ὅθεν ἡ Χαονία, Θεσπρωτία καὶ Κασσωπία εἶχον ἴσην τὴν παραθαλασσίαν ἔκτασιν. Κατὰ τοῦτου τὸν λόγον, καὶ κατὰ τινα ἄλλην μαρτυρίαν τοῦ Σκύλακος, τῆς Χαονίας ἡ ἔκτασις ἦτον ἀπὸ τὸ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον, ἕως εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἀντικρίζει ἡ βορρεια ἄκρα τῆς Κερκύρας. Ἐκεῖ δηλαδὴ, ὅ-

που είναι τώρα τὸ Δέλβινον. Καὶ οὕτως ἡ Χιμάρα καὶ τὸ Δέλβινον, ἴσως καὶ τὸ Ἀργυρόκαστρον εἶναι εἰς τὴν χώραν τῆς Χαονίας.

§. β'. Μετὰ δὲ τὴν Χαονίαν ἦτον ἡ Θεσπρωτία, ἡ ὁποία ἐκτείνετο κατὰ τὴν ῥηθείσαν παρατήρησιν τοῦ Σκύλακος, ἕως εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς Κερκύρας, ὅπου εἶναι τώρα ἡ κώμη Μαργαρίτη ὀνομαζομένη. Μητρόπολις δὲ τῆς Θεσπρωτίας ἦτον τὸ Βουθρωτὸν, τὸ ὁποῖον ὠνομάζεται τώρα Βουτρίντον· ὅθεν ὡς λέγει ὁ Μελέτιος, ἡ Θεσπρωτία λέγεται τώρα Παρακάλαμον.

§. γ'. Μετὰ δὲ τὴν Θεσπρωτίαν ἦτον ἡ Κασσωπία, ἕως πλησίον εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ὡς ἡ Πάργα εἶναι εἰς τὴν χώραν τῶν Κασσωπαίων. Ἐπειτα ἦτον ἡ Μολεσσις, καὶ τέλος ἡ Ἀμβρακία, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Σκύλακος· ἢ μᾶλλον κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην διαίρεσιν. Δὲν ἀναλογεῖ ὅμως ἡ ἕκτασις κατὰ τὸν λόγον τοῦ Σκύλακος, διότι τῆς Χαονίας εἶναι μεγαλητέρα· καὶ ἴσως ἐννοεῖ χρόνου πλοῦν, καὶ οὐχὶ ἐκτάσεως. Καὶ οὕτως εὐρίσκεται πιθανολογία, διότι ἡ Θεσπρωτία καὶ Κασσωπία ἔχουσι μεγαλητέρους κόλπους· ὁ δὲ πλοῦς ἐγένετο τότε μετὰ τὴν κωπηλασίαν,

καὶ πλησίον τῶν παραθαλασσίων. Ὁ δὲ Στράβων δὲν διαιρεῖ τὰς χώρας, ἀλλὰ λέγει κοινῶς περὶ τῆς Ἠπείρου, καὶ κατὰ τύχην ἐχάραξεν ἓνα λόγον, ὅτι ἡ Κίχυρος πόλις εἶναι τῶν Θεσπρωτῶν· καὶ τὸ Βουχαίτιον, τὸ ὁποῖον ἦτον πλησίον τῆς Κιχυροῦ, ἦτον τῶν Κασσωπαίων, καὶ ἄλλαι τινὲς πόλεις, καὶ ὅτι ἡ χώρα αὐτῶν καταβαίνει ἕως εἰς τὸν κόλπον. Ὀνομάζετο ὅμως κοινῶς Θεσπρωτία καὶ ἡ χώρα τῶν Κασσωπαίων, ἣτις ἐκτείνετο πολὺ πρὸς τὴν μεσόγειον, καὶ ὡς λέγουσίν τινες, τὸ νῦν Σοῦλι καὶ τὰ Ἰωάννινα εἶναι εἰς τὴν χώραν ταύτης. Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι εἶχον μόνον τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἠπείρου αἱ ῥηθεῖσαι χῶραι· ἄλλοι δὲ ἐκτείνουσιν αὐτὰς ἕως εἰς τὰ σύνορα τῆς Θεσσαλίας, καὶ Μακεδονίας, ὡς θέλομεν ἰδῆ καὶ ὑπερώτερον. Τὸ δὲ ὄνομα τῶν Κασσωπαίων εὐρίσκεται καὶ κάτωθεν τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου ὀνομάζεται τὸ ὄρος Κασσώπαιον· ἦτον καὶ πόλις τῶν Κασσωπαίων ἡ νῦν Κασρίτζα· ἔτι δὲ εὐρίσκομεν καὶ λιμένα Κασσώπην εἰς τὴν χώραν τῶν Θεσπρωτῶν· ἦτον καὶ ἄλλος λιμὴν τῆς Κερκύρας Κασσώπη καλούμενος, ἀντικρὺ τούτου.

§· δ'. Αὗται δὲ αἰ·διαιρέσεις ἔχουσι καὶ ὑποδιαιρέσεις, ὡς εἴρται, διότι ἦσαν διόφορα ἔθνη

εἰς ἐκάστην χώραν. Καὶ ἡ μὲν Χαονία περιεῖχε τὴν Ἀντιτανίαν, Ὀρεισιάδα, καὶ Ἐλυμιῶτιν πρὸς τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας· ἡ δὲ Θεσπρωτία, τὴν Κασσώπην, Ἐλαιάτιν, Κεσρίνην καὶ Ἐλλοπίαν. Ἡ δὲ Μολοσσίς τὴν Τραγασσαίαν, Ἀθαμανίαν, Τυμφαίαν, Παρώρειαν, καὶ Παραυαίαν. Μεταξὺ δὲ τούτων, καὶ πρὸς τὰ πέριξ ἦσαν καὶ ἄλλα ἔθνη, ὡς θέλομεν εἰπεῖν ἕξερου (α). Ὁ Μελέτιος λέγει, ὅτι ἡ μὲν Θεσπρωτία εἶναι τώρα ἡ ἐπαρχία τοῦ Βοθρωτοῦ καὶ Γλυκέως· ἡ δὲ Μολοσσίς, εἶναι ἡ ἐπαρχία τοῦ Δρυνοπόλεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ Ὀρέων.

§. α'. Τὸ ἐπισημότερον ὄρος τῆς Ἠπείρου εἶναι ὁ Πίνδος εἰς τὰ ἀνατολικά σύνορα αὐτῆς, ὅστις τὴν διαχωρίζει ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν. Τοῦτο τὸ ὄρος ὡς λέγει ὁ Αἰλιανὸς (β)

(α) Ὁ Μελέτιος λέγει καὶ τὴν Ἀγραίαν καὶ Ἀκαρνανίαν χώρας τῆς Ἠπείρου, ὅμως τοῦτο δὲν ἀληθεύει· ἐπειδὴ οἱ Ἀγραῖοι ἦσαν μεταξὺ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης. Γ' ρσ' ριζ'.

(β). Ζώνων Ἴσος. Γ' μῆ'.

ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ Πίνδου υἱοῦ τοῦ Μακεδόνοσ ,
τὸν ὁποῖον ἐφόνευσαν ἐκεῖ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. Ὁ
μοίως ὠνομάσθη καί τις ποταμὸς Πίνδος , ὅπου
ἔθαψαν αὐτόν.

§. β'. Ὁμοίως εἶναι ἐπίσημα καὶ τὰ Κε-
ραύνια ὄρη, διὰ τὸ ὕψος μάλισα, τὰ ὁποῖα εἶναι
εἰς τὰ βόρεια σύνορα, καὶ συνεχόμενα μὲ τὸν Πίν-
δου, καταβαίνουσι ἕως εἰς τὴν θάλασσαν,
ὡς εἴρηται. ὠνομάσθησαν δὲ Κεραύνια, ἐπειδὴ
ἐπιπτου πολλοὶ καὶ συχνοὶ κεραυνοὶ εἰς τὰς κο-
ρυφὰς αὐτῶν. Ταῦτα εἶναι τὰ ἀκρινὰ καὶ εἰς τὰ
σύνορα ὄρη, ὅμως ἐκτείνουσι πλλῆς κλώνες πρὸς
τὴν μεσόγειον χώραν, καὶ σχεδὸν πάντα τὰ ἄλ-
λα τῆς μεσογείου συνέχονται μὲ αὐτὰ. Μία ἄκρα
τοῦ Πίνδου ὠνομάζετο Λάκμων, καὶ ἐκεῖ πηγά-
ζουσι οἱ ποταμοὶ Κράθις ἢ Αἴας, καὶ ὁ Κελυ-
δνός. Ὁ δὲ Πίνδος, ὅσ τις ἔχει διαφόρους ὀνο-
μασίας κατὰ τόπους, συνέχεται μὲ τὰ βουναὶ τῆς
Ἰλλυρίας, τὰ ὁποῖα πάλιν συνέχονται μὲ τὰς
Ἄλπεις τῆς Ἰταλίας.

§. γ'. Μεσόγεια δὲ ὀνομασὰ ὄρη ἦσαν ὁ Τό-
μαρος, ὅπου ἦτον καὶ τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης
εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μά-
λισα ἦτον τὸ ὄρος ἐπίσημον. Δὲν γνωρίζομεν ὅ-

μως με βεβαιότητα ποῦ καὶ ποῖον εἶναι τῶρα τοῦ-
 το τὸ Ἱερὸν τῆς ἀρχαιότητος ὄρος. Ὁ περιηγη-
 τῆς Πουκεβίλ νομίζει, ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ νῦν
 Τζουμέρκα ἄνωθεν καὶ πρὸς τὸ βόρειον τῆς λίμ-
 νης τῶν Ἰωαννίνων. Ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι
 τοῦτο εἶναι τὰ Χιμέρια, ἢ Κιμέρια ὀνομαζόμενα,
 καὶ οὐχὶ ὁ Τόμαρος· τὸν δὲ Τόμαρον θέτουσιν
 ἐτι ἄνωτέρω. Τὸ Κασσώπαιον, εἰς τὸ ὀπίθου νο-
 μίζουσιν, ὅτι εἶναι τὸ Σοῦλι, καὶ καταβαίνει
 ἕως εἰς τὴν Ἄρταν. Ὁ Λάκμων μεταξὺ Ἰωαν-
 νίνων καὶ Ζαγόρι. Ἡ Τύμφη, ὅπου πηγάζει ὁ
 ποταμὸς τῆς Ἄρτας, κάτωθεν τοῦ Μεσσόβου.
 Τὸ Ποῖον, ὅπερ ἐκτείνεται πρὸς τὴν Θεσσαλίαν
 ἄνωθεν τοῦ Μεσσόβου, καὶ ἐκεῖθεν πηγάζει ὁ
 Πηνειὸς ποταμὸς τῆς Θεσσαλίας. Ἔτι δὲ καὶ ὁ
 Πολύαινος. Δὲν ἀναφέρει ὅμως ὁ Στράβων ποῦ
 ἦτον καὶ ὁ Πολύαινος, ἀλλὰ λέγει, ὅτι ἦσαν καὶ
 ἄλλα πολλὰ ὄρη, ὡς καὶ ὁ Τόμαρος καὶ Πο-
 λύαινος. Καὶ σχεδὸν ἅπαντα ἡ Ἠπειρος, λέγει,
 εἶναι βουνώδης. Ὁ δὲ Στέφανος ἀναφέρει ἐν ὄρος
 τῆς Ἠπείρου Ἀμηρὸν ὀνομαζόμενον· ἀλλὰ δεῖ
 λέγει ποῦ ἦτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ Λιμνῶν.

§. Ἡ ἐπισημοτάτη λιμνη τῆς Ἠπείρου εἶναι ἡ Ἀχερουσία, ἢ νῦν λίμνη τῶν Ἰωννίνων καλουμένη, διότι εἶναι εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν αὐτῆς ἡ πόλις τῶν Ἰωννίνων. Τὸ μᾶκρος τῆς λίμνης ταύτης ἀπὸ τὸ μεσημβρινὸν πρὸς τὸ βόρειον, εἶναι τεσσάρων λεγῶν ἢ μισῆς, ὡς λέγει ὁ Πουκεβίλ· ὁ ἔσι, τεσσάρων ὠρῶν σχεδὸν καὶ μισῆς· τὸ δὲ πλάτος ἀπ' ἀνατολᾶς πρὸς δυσμᾶς εἶναι ὡς μία λέγα καὶ μισή. Ὁ δὲ περὶ τὴν λίμνην τόπος εἶναι χαριέστατος καὶ τερπνότατος, καὶ μάλις αἰ πεδιάς, ἢ ὁποία εἶναι πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν καὶ ὠνομάζεται Ἠλύσιον πέδιον, ἔχει κάλλος ἀπερίγραπτον. Διὰ τὴν καλλονὴν ταύτην, νομίζουσι πολλοὶ, ὅτι ὠνόμασεν ὁ Ὅμηρος τὴν πεδιάδα Ἠλύσιον πεδίου. Εἰς ταύτην τὴν λίμνην χύνονται πολλοὶ ῥύακες, ὡς ἢ ὁ Κωκυτὸς ποταμὸς τῶν παλαιῶν. Ἐκεῖ λοιπὸν ἔπλασεν ὁ Ὅμηρος τὸν Ἄδην, τοὺς ποταμοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ Ἠλύσια πεδία, ἐπειδὴ ἤυρε κάποιαν ὁμοιότητα. Διότι ὁ μὲν Κωκυτὸς ἐξέρχεται ἐκεῖ πλησίον ἐκ τῆς γῆς.

ἔπειτα πέπτει ἀποτινος ὑψους εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀποτελεῖ κρότον φοβερόν· ὁ δὲ Ἀχέρων, ὅς τις ἐξέρχεται ἐκ τῆς λίμνης, ὀλίγον κατωτέρω κρύπτεται πάλιν ὑπὸ τὴν γῆν καὶ χάνεται, ὅπου εἶναι ἓνα χάσμα, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ λίμνην Ἄδου. Δηλαδή δὲν ἐδύναυτο νὰ ζήσωσιν ὄρνεα ἐκεῖ. Ἔτι δὲ εἰς τὴν μέσην τῆς λίμνης εἶναι μία νῆσος, ὅπου εἶναι καὶ μοναστήριον καὶ μία κώμη πρὸς τὸ βόρειον τῆς νήσου. Εἰς ταύτην τὴν νῆσον γίνονται περιοδικῶς κατὰ τὸν Ὀκτώβριον σεισμοὶ ἐξαισίοι καὶ συχνοὶ, ὥς ἐνίοτε εἰς μίαν ἡμέραν γίνονται τριάκοντα. Ἐκαστος δὲ σεισμὸς ἀποτελεῖ τοιοῦτον σφοδρὸν κρότον, ὡς τὸ εἰκοσιτεσσάρων λιθρῶν κανόνιον, ὡς λέγει ὁ Πουκεβίλ· ὥς ἡ μὲν νῆσος κινεῖται ὡς πλοῖον εἰς τὴν λίμνην σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν· ὁ δὲ κρότος γίνε-
ται συνεχής. Ὄθεν ἐζωγράφησεν ὁ Ὅμηρος ἐκεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἄδου. Ἰδὼν δὲ καὶ τῆς πεδιάδος τὴν καλλομένην, ἔπλασε πλησίον καὶ τὰ Ἠλύσια πεδία. Τοιαῦτα εἶχον καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ μέρη (α).

β. Ἄλλοι δὲ, ὡς καὶ ὁ Παυσανίας, ἀναφέρουσι τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην περὶ τὴν Κίχου-

(α). Ὄρα ἐν τῇ Ὠγυγ. περὶ τούτων.

ρου πλησίον τῆς θαλάσσης. Ἄλλ' ἴσως ἦτον ἄλλη τις μικρὰ ἐκεῖ· ἢ ἐπειδὴ ἔτρεχεν ἐκεῖ ὁ Ἀχέρων ποταμὸς, ὠνόμαζον τὸν αὐτὸν καὶ λίμνην· ἐπειδὴ ἐπήγαζεν ἐκ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης. Ἄλλως δὲ εἶναι ἀσυγχώρητον, νὰ νομίση τις, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πausανίου δὲν ἐγνώριζον τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἡείρου. Ὡς δὲ λέγει ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ἀχέρων ἐσχημάτιζεν ἄλλην λίμνην εἰς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ ταύτην ἀναφέρουσιν οἱ Ἀρχαῖοι, ὠνομάζοντες αὐτὴν Ἀχερουσίαν. Ἐκεῖ πρὸς τὴν θάλασσαν ἦτον καὶ ἄλλη τις μικρὰ λίμνη, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Ἀγχίσην, ὡς θέλομεν εἰπεῖν ἕξερων. Ἄλλη ἐπίσημος λίμνη δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἡπειρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Ποταμῶν.

§. α. Ὁ Μέγιστος ποταμὸς τῆς Ἡείρου, ἦτον ὁ Αἶας, ἢ Ἀῶος, ἢ Λῶος ὠνομαζόμενος, ὅς τις πηγάζει εἰς τὸν Πίνδον κατὰ τὴν ἄκραν τοῦ Λάκμωνος ὄρους, καὶ χύνεται εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν ἀνωτέρω τῆς Αὐλῶνος, ὅπου ἦτον ποτὲ ἡ πόλις Ἀπολωνία. Τώρα δὲ ὠνομάζεται

Βουλίνα, ἢ Βοῖούσσα εἶναι καὶ ἄλλος ἀνώτερου τούτου, ὃς τις ὠνομάζετο Κελυδνός, καὶ τῶρα Κριδαςά, καὶ συγχίζουσι αὐτοὺς οἱ νεώτεροι Γεωγράφοι, διότι λέγουσι μερικοὶ ἐκεῖνον Αἴαντα, καὶ τοῦτον Κελυδνόν. Ἄλλοι δὲ εἶπον, ὅτι ὁ Αἴας χύνεται εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Ἄλλ' ἐκεῖνος εἶναι ὁ Αὔρος, ὅτις ἐκχύνεται μετὰ τὸν Ἀραχθόν.

δ. β' Εἰς τὴν Χαουίαν ἦτον ἄλλος μικρὸς ποταμὸς Φοῖνιξ ὀνομαζόμενος, καὶ ἐκχύνετο εἰς τὸν ἐκεῖ λιμένα, ὅπου ἐκεῖ πλησίον ἦτον καὶ πόλις Φοινίκη ὀνομαζομένη.

δ. γ'. Πλησίον δὲ τοῦ Βουθρωτοῦ εἰς τὴν Θεσπρωτίαν εἶναι δύο μικροὶ ποταμοί, οἱ ὅποιοι ἐκχύνονται σχηματίζουσι τὴν λίμνην Ἀγχίσην. Τούτων ὁ μὲν ἕνας ὠνομάζετο Σιμόεις, ὁ δὲ ἄλλος Ξάνθος, καὶ ὠνόμασεν αὐτοὺς ὁ Ἑλένος υἱὸς τοῦ Πριάμου, ὃς τις ἦλθεν ἐκεῖ μετὰ τὸν Νεοπτόλεμον, ὡς ῥηθήσεται ἔπειτα. Ἐκεῖνος ὠνόμασε καὶ τὴν λίμνην Ἀγχίσην, διότι εἶχον καὶ εἰς τὴν Τρωάδα τοιαῦτα ὀνόματα. Ὁ μὲν Ξάνθος ὠνομάζεται τῶρα Πάβλα, ὁ δὲ Σιμόεις Πίτριτσα ἢ δὲ λίμνη Πηλώδι· τοῦτο τὸ ὄνομα εἶναι ἀρχαῖον, ἐπειδὴ ὁ λιμὴν τοῦ Βουθρωτοῦ ὠνομάζετο Πηλώδης ὡς λέγει ὁ Στράβων.

§. δ'. Κατωτέρω δὲ τούτων ἦτον ὁ Θύαμις, ὅς τις ἔτρεχε μεταξύ Θεσπρωτίας καὶ Κεσρίνης, καὶ ἐχύνετο εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου ἦτον καὶ τὸ ἀκρωτήριον Θύαμις ὀνομαζόμενον. Οὗτος ὁ ποταμὸς χωρίζει τὴν Κεσρίνην ἀπὸ τῆς Θεσπρωτίας. Ἐκεῖ ἦτον καὶ ἄλλος μικρὸς ποταμὸς Κάδμος ὀνομαζόμενος, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη ὕστερον Κεσρίνος ἀπὸ τοῦ Κεσρίνου, καὶ εἶναι ὄνουν Γλυκὺς, ὡς νομίζει ὁ Μελέτιος.

§. ε'. Ἐτι δὲ κατωτέρω ἦτον ὁ Ἀχέρων, ὅς τις χύνεται εἰς τὸν λιμένα Γλυκὺν ὀνομαζόμενον, ἐπειδὴ ἐγλύκαινε αὐτὸν ὁ Ἀχέρων. Τώρα δὲ ὀνομάζεται ὁ Ἀχέρων Καλαμάς. Οἱ παλαιοὶ λέγουσιν, ὅτι οὗτος ἐδέχετο πολλοὺς μικροὺς ποταμοὺς, καὶ αὐτὸν τὸν Κωκυτὸν. Ἄλλοι νεοὶ περιηγηταὶ εὔρου, ὅτι ὁ Κωκυτὸς χύνεται εἰς τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην, ὡς εἴρηται, καὶ μάλιστα αὐτὸς σχηματίζει τὴν λίμνην, καὶ οἱ ἐντόπιοι ὀνομάζουσιν αὐτὸν καὶ τώρα Κωκυτὸν. Ὁ δὲ Ἀχέρων χύνεται ὡς εἴρηται, ἔπειτα ἐξέρχεται πάλιν κατὰ τὴν κόμην, Βελισρὴν τώρα ὀνομαζομένην, καὶ οὕτω καταβαίνει εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Πουκεβίλ λέγει κατὰ λάθος, ὅτι ὁ Ἀχέρων χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτας.

B

§. ς. Κατωτέρω δὲ τούτου ἦτον ὁ Χάραδρος ποταμὸς, ὅστις χύνεται εἰς τὴν Βορείαν πλευρὰν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. Ἀνωτέρω δὲ τούτου ἦτον ἄλλος ποταμὸς Πίνος, ὁ ὁποῖος ὠνομάζεται Βουβὸς τῶρα, κατὰ τοὺς πίνακας τοῦ Ῥῆγα. Ἀλλ' οἱ πίνακες οὔτε εἶναι ἐσφαλμένοι, ὥστε ἔχουσι καὶ τὸ Ἀργυρόκασρον πλησίον τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. Ἄλλος δὲ πίναξ ἔχει δύο Ἀργυρόκασρα, ἓν τοῦτο, καὶ ἄλλο εἰς τὴν Χαονίαν· ὡς καὶ οἱ πίνακες τοῦ Ῥῆγα ἔχουσι δύο Κεσρίνας πόλεις·

§. ζ. Κατωτέρω δὲ εἶναι ὁ Ἄραχθος, ὁ ὁποῖος ὠνομάζεται τῶρα ποταμὸς τῆς Ἄρτας, καὶ χύνεται κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. Οὗτος ὁ ποταμὸς καὶ ὁ Αἶας ἦσαν πλευροὶ εἰς ἰκανὸν διάστημα ἀνωθεν τῆς θαλάσσης.

§. η'. Κατωτέρω δὲ τοῦτου ἦτον ὁ Ἰναχος, ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, καὶ ὠνόμασαν αὐτὸν οἱ Ἀργεῖοι, οἱ ὁποῖοι ἔφερον ἐκεῖ ἀποικίαν· ἐπειδὴ εἶχον καὶ εἰς τὸ Ἄργος ποταμὸν Ἰναχον. Τῶρα δὲ ὠνομάζεται ποταμὸς τῶν Ῥωγῶν. Ἦτον καί τις μικρὸς ποταμὸς τῆς Ἠπείρου Δωδώνη ἑνομαζόμενος, πλησίον τοῦ μαντείου· ὅμως δὲν ἰξεύρομεν ποῦ ἦτον, οὐ-

τε αὐτὸς, οὔτε τὸ μαντεῖον. Ὁ δὲ Πουκεδίλ νομίζει, ὅτι ἦτον μικρὸς ῥύαξ, καὶ χύνεται εἰς τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ Λιμένων καὶ Ἀκρωτηρίων.

§. α'. Τὸ βορειότατον καὶ μέγιστον ἀκρωτήριον τῆς Ἠπείρου ἦτον τὸ Ἀκροκεραύνιον, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Χαονίαν ἦσαν πολλοὶ καὶ καλοὶ τοῦ καιροῦ ἐκείνου λιμένες, ὅτε ἦσαν μικρὰ τὰ πλοῖα· ὅθεν ὁ Σκύλαξ λέγει τὴν Χαονίαν εὐλίμενον. Ὁ δὲ Στράβων ἀναφέρει μόνου δύο λιμένας τῆς Χαονίας, τὸν Πάνορμον, καὶ τὸν Ὀγχησμόν. Ὁ μὲν Πάνορμος ἦτον εἰς τὴν μέσην τῶν Κεραυνίων ὄρων, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται καὶ τῶρα Πάνορμος. Ὁ δὲ Ὀγχησμός ἦτον ἀντικρὺ τῆς βορείας ἄκρας τῆς νήσου Κερκύρας, ὅπου εἶναι τῶρα οἱ ἅγιοι Σαράντα. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἦτον καὶ ἄλλος λιμὴν κατωτέρω τῆς Χαονίας, Κασσώπη ἢ Κασσιόπη κολούμενος. Δὲν ἰξεύρομεν ὅμως ἀκριβῶς τῆς Χαονίας ἦτον, ἢ τῆς Θεσπρωτίας, ἐπειδὴ ὁ Στράβων λέγει μόνου τοῦ λιμένου τὸ ὄνομα, καὶ τοῦτο σκοτεινόν.